

като отражение отъ външния блѣсъкъ на западната цивилизация, не всѣкога оставаха безъ извѣстно дѣйствие върху нѣкои умове^{*)}). Въ такъвъ духъ дѣйствуваха между тия народонаселения, а особено между българитѣ, и разни други агенти, па и извѣстни религиозни пропаганди, като и еднитѣ, и другитѣ гледаха да се възползуватъ за своя цѣль отъ българо-гръцката черковна разпря, по която не единъ и двама отъ тѣхъ се издигаха самозванни горещи защитници на българското дѣло, и въ това си качество тѣ си позволяваха да хвърлятъ остри и тежки камъни не само срѣщу цариградската Патриаршия, но и срѣщу православието изобщо, па и православна Русия. Особено пѣкъ въ това отношение се отличаваха нѣкои емигранти, които слѣдъ безуспѣшни въ отечеството имъ революционни движения бѣха избѣгали въ Турско едни изъ Полша, други изъ Маджарско, а отъ тѣхъ не единъ и двама по-турци отъ самитѣ турци^{**)}). Въ случай че

^{*)} Въ тоя духъ до нѣидѣ е писалъ и англичанинътъ Lord Strangford, съпругъ на тѣй добръ извѣстната у насъ Леди Странгфордъ.

^{**)} Полски емигрантъ между много други бѣше по онова врѣме и прочутиятъ *Чайковски*, прѣименуванъ *Садѣкъ Паша*, подъ началството и командата на когото турското правителство бѣше допуснало за усиляване турската армия да се образуватъ, както се и образоваха, два единъ слѣдъ други полка отъ извѣстно число мусулмани, главно обаче отъ други разнородни елементи, най-вече българи, босняци, ерзеговинци, хървати, маджари и поляци, съ общо название *турски казаци*. Съ тоя Чайковски, заклетъ врагъ на Русия, на която искаше и да напакости чрѣзъ Турция, при прѣбиването му въ Цариградъ бѣха се запознали, па и работили до нѣидѣ Неофитъ Бозвели, Иларионъ Макариополски, Никола Чалжоглу отъ Пловдивъ и други още нѣкои българи, които всички мислѣли, че могатъ да извлѣкатъ отъ тоя полски емигрантъ, направо или чрѣзъ него, нѣщо добро за народа си. Сжшо и при прѣбиването си въ Одринъ, Шуменъ, Сливенъ и другадѣ, като началникъ на тия турски казаки, той се стараялъ да свързва познанство съ българитѣ и да ги обнадежда разнообразно за подобрене тѣхната участь въ Турско. Разкаянъ къмъ края на живота си и убѣденъ въ невъзможността за изправяне на Турция и за успѣшна чрѣзъ нея борба противъ Русия, Чайковски поиска милость отъ руския царъ, която му се и даде, и той напусна и Турция, и турската войска, и турскитѣ разно-